

Udzielanie informacji o uczniach

Konflikty między rodzicami

Michał Łyszczarz

Współpraca szkół z rodzicami nie zawsze przebiega w sposób wzorowy, ale prawdziwe problemy z kontaktami pojawiają się, gdy pomiędzy rodzicami powstanie konflikt i rozpocznie się droga rozwodowa. Szkoła staje się wtedy dla wielu rodziców polem bitwy o władzę rodzicielską i miejscem, gdzie rodzice chcą uzyskać przewagę nad sobą wzajemnie. Objawia się to w rozmaity sposób, przykładowo poprzez zakazy kierowane do szkoły.

Rodzice w trakcie rozwodu lub też po rozwodzie żądają często, aby szkoła nie udzielała jakichkolwiek informacji drugiej stronie na temat sytuacji dziecka, jego uczęszczaniu do jednostki, postępach w nauce. Zdarzają się też zakazy przyjmowania upoważnień do obioru dziecka, które wydaje druga strona np. dziadkom. Z reguły źródłem takich zachowań jest chęć maksymalnego utrudniania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z rodziców, co w dosyć powszechnym mniemaniu ma zbliżyć dziecko do tego rodzica, który tych kontaktów będzie miał więcej, z którym dziecko przebywa. Zdarza się, że jako podstawę żądania rodzic może podać wyrok sądu, z którego może wynikać ograniczenie władzy rodzicielskiej do decydowania wyłącznie o sprawach istotnych dziecka. Podkreślić jednak należy, że o ile taki wyrok wyklucza kontakty na co dzień, to jednak nie wyłącza możliwości uzyskania od szkoły informacji o ocenach dziecka, frekwencji i ogólnie postępach w nauce.

obowiązane i uprawnione do jej wykonywania (§ 1), jednakże o istotnych sprawach dziecka rodzice rozstrzygają wspólnie; w braku porozumienia między nimi rozstrzyga sąd opiekuńczy (§ 2). Wzajemna relacja tych przepisów nie jest intuicyjna. Przede wszystkim to, że rodzice mają obowiązek rozstrzygać wspólnie o sprawach istotnych dziecka, nie oznacza, że mają obowiązek złożyć zawsze jednakie oświadczenia woli, np. wspólny podpis na wniosku rekrutacyjnym czy udzielanych zgodach, choćby na przetwarzanie danych osobowych.

WAŻNE!

Wspólne rozstrzygnięcie oznacza, że rodzice mają się zgodzić co do tego, jaka decyzja zostanie przedstawiona, natomiast nadal wystarczy oświadczenie woli, podpis jednego z rodziców. Jeżeli jednak nie dochodzą do porozumienia, wówczas występują na drogę sądową i to sąd rozstrzyga za nich powstały spór.

SKŁADANIE PRZEZ RODZICÓW OŚWIADCZEŃ WOLI

Zgodnie z art. 97 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jeżeli władza rodzicielska przysługuje obojgu rodzicom, każde z nich jest

Z reguły jednak zanim rodzice wejdą na drogę sądową, szkoła zostaje wciągnięta w rozgrywki między nimi.

POWIERZENIE WŁADZY RODZICIELSKIEJ

W Uchwale z dnia 18 marca 1968 r. (II CZP 70/66) Sąd Najwyższy stwierdził, że pozostawienie pełni władzy rodzicielskiej obojgu rozwiedzionym małżonkom możliwe jest wówczas, gdy „(...) stosunek wzajemny małżonków oraz inne okoliczności, a przede wszystkim ich dotychczasowy stosunek do dzieci oraz wzajemne kontakty w tym zakresie, zapewniają szansę zgodnego wykonywania przez oboje rodziców władzy rodzicielskiej wspólnie, w sposób odpowiadający dobru dziecka i interesowi społecznemu (art. 95 § 3 ww. Kodeksu)”. Powierzenie władzy rodzicielskiej obojgu małżonkom jest możliwe wówczas, gdy spełnione są trzy przesłanki:

- ▶ małżonkowie złożą zgodny wniosek,
- ▶ małżonkowie przedstawiają sądowi porozumienie o sposobie wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem,
- ▶ zasadne jest oczekiwanie, że małżonkowie będą współdziałać w sprawach dziecka.

W przypadku braku porozumienia między małżonkami sąd, uwzględniając prawo dziecka do wychowania przez oboje rodziców, rozstrzyga o sposobie wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej i utrzymywaniu kontaktów z dzieckiem po rozwodzie. Sąd może powierzyć wykonywanie władzy rodzicielskiej jednemu z rodziców, ograniczając władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do osoby dziecka, jeżeli dobro dziecka za tym przemawia.

Warto również rozważyć, jakie sprawy są uznawane za istotne dla dziecka. Katalogu takich spraw nie ma w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, zatem wynika on raczej z wypracowanego orzecznictwa i poglądów doktryny. Uznaje się, że do spraw takich należą:

- ▶ wybór imienia lub nazwiska dziecka,
- ▶ zmiana imienia lub nazwiska dziecka,
- ▶ ustalenie miejsca stałego pobytu dziecka,
- ▶ wyjazd dziecka za granicę na wakacje,
- ▶ wyjazd dziecka za granicę w celu stałego pobytu,
- ▶ wybór placówki, w której kształci się dziecko, np. żłobek, przedszkole, szkoła,
- ▶ wybór kierunku kształcenia dziecka, np. sportowe, humanistyczne,
- ▶ wybór religii,
- ▶ wybór leczenia,
- ▶ wydanie paszportu dla dziecka,
- ▶ wydanie dowodu osobistego dla dziecka,
- ▶ zmiana obywatelstwa dziecka,
- ▶ czasowe powierzenie pieczy nad dzieckiem innej osobie, np. babci,
- ▶ wszystkie czynności przekraczające zwykły zarząd majątkiem dziecka, np. odrzucenie spadku w imieniu dziecka, sprzedaż nieruchomości dziecka.

ODMOWA UDZIELENIA INFORMACJI O DZIECKU

Rodzic, którego władza rodzicielska została ograniczona do możliwości współdecydowania o sprawach istotnych dziecka, ma prawo

razem z drugim rodzicem wybrać szkołę dla swojego dziecka. Na tej podstawie rodzice, którym zostały przyznane kontakty, zakazują udzielania jakichkolwiek informacji o dziecku, do tego zdarza się żądanie pisemnego potwierdzenia przez szkołę zastosowania się do tego zakazu. Podkreślić jednak należy, że szkoła nie tylko takiego potwierdzenia wydać nie może, ale nie może również odmówić rodzicowi o ograniczonej władzy rodzicielskiej udzielenia informacji o dziecku. Zdaniem Rzecznika Praw Dziecka „(...) stosowana przez placówki oświatowe praktyka odmowy udzielenia informacji o dziecku i jego postępach w nauce oraz różna interpretacja orzeczenia sądu – w przypadku ograniczenia władzy rodzicielskiej jednego z rodziców do istotnych spraw dziecka – jest niewłaściwa i skutkuje trudnościami w wykonywaniu orzeczeń sądów w omawianym zakresie, a w niektórych przypadkach nieszanowaniem prawa rodzica do uczestnictwa w życiu dziecka”. Jest to wypowiedź kierowana do Ministra Sprawiedliwości.

W odpowiedzi z 30 marca 2016 r. Minister Sprawiedliwości stwierdził natomiast, że w praktyce orzeczniczej w kategorii uprawnień związanych z edukacją pojawiają się rozstrzygnięcia dotyczące współdecydowania o wyborze szkoły, ogólnie współdecydowania w sprawach dotyczących edukacji, ale też „prawa do ogólnego wglądu w wykształcenie dziecka” czy „prawa do interesowania się postępami w nauce”, jak i „prawa do interesowania się kwestiami edukacji”. Prawo do informacji zdaje się mieścić w każdym z przytoczonych ujęć. W zakresie „prawa do decydowania o istotnych sprawach dziecka w zakresie wyboru szkoły” znajduje się prawo do informacji.

WAŻNE!

Matka lub ojciec nie mogą żądać zablokowania prawa drugiego rodzica do informacji o dziecku. Dyrektor nie może zgodzić się z takim żądaniem nawet w przypadku, gdy władza rodzicielska rodzica została ograniczona wyłącznie do możliwości współdecydowania o wyborze szkoły. Brak informacji o postępach w nauce, o mocnych i słabych punktach edukacji dziecka, wyklucza możliwość poprawnej realizacji prawa wyboru szkoły.

DANE OSÓB UPOWAŻNIONYCH

Zdarza się, że rodzic żąda danych osób upoważnionych przez drugiego z rodziców do odbioru dziecka ze szkoły. Nawet w przypadku gdy kontakty jednego z nich z dzieckiem są ograniczone do określonych godzin, może się zdarzyć, że godziny te wypadają w czasie odbioru dziecka ze szkoły, a wówczas rodzic o takiej ograniczonej władzy rodzicielskiej może odebrać dziecko, ale może także upoważnić inne osoby, np. swoich rodziców, do odbioru dziecka. Co jednak istotne, drugi z rodziców ma prawo do informacji, jakie osoby zostały upoważnione do odbioru dziecka, lecz nie może zabronić takiego upoważnienia. Matka czy ojciec nie mogą zatem wskazać, że babcia czy dziadek z drugiej strony nie mogą odbierać dziecka ze szkoły.